

Meer eten uit de korte keten!

Nederland is een van de grootste voedsel-exporteurs ter wereld. Een groot deel van alle groente, zuivel en vlees dat we produceren gaat naar het buitenland. Van sommige producten zelfs 70 tot 80%. Tegelijkertijd importeren we allerlei producten. In het geval van bijvoorbeeld graan, zoete aardappel of mango is dat misschien logisch, maar we eten sperziebonen uit Marokko, aardappels uit Israël en aardbeien uit Spanje terwijl deze ook in Nederland worden geteeld. Waarom halen we veel voedsel dat we in Nederland zelf telen toch van ver? Is het niet logischer om dat anders te doen?

Op zoek naar nieuwe verdienmodellen

Wanneer we het voedselsysteem meer regionaal inrichten, kunnen we *food miles* minderen, beter aansluiten bij de ontwikkeling van de circulaire economie en de verbinding tussen boer en burger versterken.

Er bestaan al veel initiatieven die de transitie naar lokaal voedsel en korte ketens op de kaart hebben gezet, maar dit blijven vaak kleine bedrijven die aanbod-gedreven en in de marge opereren.

De vraag is: hoe kunnen we deze initiatieven opschalen, toekomstbestendig en rendabeler maken? Welke nieuwe verdienmodellen kunnen we ontwikkelen zodat elke Nederlander toegang tot lokaal geproduceerd voedsel krijgt en de producent een eerlijke prijs?

Een opdracht aan ons allemaal

In de Flevo Campus Denktank zochten wij als studenten en young professionals naar antwoorden en hebben aanbevelingen geformuleerd voor de hele keten: van boeren, bedrijven, beleidsmakers tot burgers. Eén ding is namelijk zeker, een eerlijke en kortere voedselketen is een opdracht aan ons allemaal.

Wat ga jij doen?

De korte keten, het is geen nieuw fenomeen. Vroeger was vrijwel ons hele voedselsysteem erop gebaseerd. Maar we kunnen (en willen) niet terug naar vroeger. De wereld is complex en transitie kost tijd, geld en gezamenlijke inzet.

We ontdekten vier basisprincipes die we allemaal kunnen toepassen. **Beleidsmaker, bedrijfsleven, boer en burger moeten daarom aan de slag.**

Stap 1: Laat jezelf zien

Om de voedselketen anders (lees: korter) in te richten, moeten we begrijpen wat er speelt. Wees dus open en transparant. Wat betekent de korte keten voor jou? Welke kansen en obstakels liggen er om in een korte keten te werken? Heb je je succesverhaal al gedeeld met de wereld?

Stap 2: Leer van elkaar

Ga niet het wiel opnieuw uitvinden. Maak slim gebruik van elkaars kennis en kunde. Wat heb je als boer, burger, bedrijf of beleidsmaker te bieden? Waar ligt je slagkracht? Wat weet jij dat iedereen zou moeten weten? En heb je iets nodig, vraag er dan om.

Stap 3: Bundel de krachten

Transparantie en samenwerking suggereren het al: we moeten van ons eigen eiland af om elkaar op weg te helpen. Wat kun je als beleidsmaker voor een boer betekenen? Welke verantwoordelijkheid kun je als bedrijf nemen en hoe kun je de boer daarbij betrekken? Ken je als boer je eindklant wel? Sta je als burger aan de zijlijn het spel te bekritisieren, of doe je actief mee om de winst te pakken voor het hele team?

Stap 4: Geef het goede voorbeeld

Het is niet voor niets een cliché: verandering begint bij jezelf. Wil je dat het voedselsysteem er anders uitziet, ga dan geen vingers wijzen, maar neem zelf verantwoordelijkheid. Directeur of medewerker, iedereen kan iets bijdragen.

Beleidsmakers

Maak de korte keten een speerpunt van het beleid en zet alle instrumenten in om initiatieven gericht te helpen.

Rijksoverheid

Actieve rol

Neem een actieve en faciliterende rol. Het landelijke initiatief Taskforce Korte Keten heeft geïdentificeerd dat het korteketenlandschap nu klaar is om de volgende fase te bereiken: opschaling. Daarom sluiten wij ons aan bij hun advies:

- **Investeer in opschaling en samenwerking van bestaande initiatieven in plaats van nieuwe initiatieven of start ups, behalve als deze echt een radicaal andere aanpak hebben.**
- **Verstoer de huidige korteketenmarkt niet met subsidies aan nieuwe initiatieven die hetzelfde doen als bestaande start-ups.**

Creëer ruimte voor experiment

Geef boeren en bedrijven de ruimte om te experimenteren met korte ketens en kringlooplandbouw. Zoek in samenwerking met de provincies naar mogelijkheden voor regelvrije plekken.

Provincie

Werk samen!

Het klinkt als een open deur, maar de wereld eindigt niet bij de provinciegrens. Ondersteun interregionale initiatieven en probeer niet zelf het wiel uit te vinden of 'die ene start-up die alles gaat veranderen' te ontdekken.

Creëer agropark als proeftuin

Richt een agropark in waarbij verschillende delen van de voedselketen samenkomen en reststromen zoveel mogelijk binnen het park worden gebruikt. Door de uitwisseling van nabije reststromen als mest, restwarmte en afvalwater, korten we de keten in.

Gemeente

Stimuleer lokaal inkopen

Creëer korte-keten-kaarten waarmee boeren, winkels en andere leveranciers die regionale producten aanbieden vindbaar zijn. Stuur deze rond binnen de gemeente.

Financier voedsel educatie

Stel subsidie beschikbaar voor lespakketten en educatieve activiteiten over voedsel in samenwerking met onderwijsinstellingen.

Bedrijven

Steeds meer bedrijven zijn ermee bezig: om toekomstbestendig te blijven moet het voedselsysteem matchen met het circulaire systeem. Pas je bedrijfsvoering daar dus op aan.

Koop in vanuit de korte keten

Durf stelling te nemen! De consument hoeft echt niet altijd uit alles te kunnen kiezen. Als horeca- of retailbedrijf ben je zelf verantwoordelijk voor wat je inkoopt. Jouw keuzes hebben invloed op de toekomst van ons voedsel. Ga daarom lokaal inkopen vanuit een totaalvisie. Kies er bijvoorbeeld voor om producten altijd te kiezen op basis van drie pijlers: duurzaam, gezond en lokaal geproduceerd.

Dit heeft niet alleen weerslag op de continuïteit en kwaliteit van het aanbod, maar zorgt ook voor een efficiënter personeelsbeleid. Een inkoper én een duurzaamheidsmanager werken niet langer naast elkaar: de inkoper is namelijk de vertegenwoordiger van duurzaamheid. Zo sla je twee vliegen in een klap.

Ga voor radicale transparantie

Maak de keten volledig inzichtelijk en transparant. Wat zijn de inkooprijzen? Waar komen de producten vandaan? Wie hebben er aan meegewerkt? Verberg niets! Je kunt hiervoor gebruik maken van nieuwe technologieën als blockchain waarmee de herkomst van producten makkelijk te traceren is. In het begin is dit misschien eng of onwennig maar op den duur zal de consument vragen waarom andere bedrijven hier niet transparant over zijn. Die hebben dan mooi het nakijken...

Bonustip

Zit je niet direct op de stoel waar je zomaar koers kunt wijzigen? Vind een buddy in het bedrijf die met jou wil sparren over korte ketens en smeed allianties. Overtuig gezamenlijk je baas ervan dat dit het beste idee is.

Deelnemers Flevo Campus Denktank 2019

Een gevarieerde groep van 20 studenten en young professionals hebben in de afgelopen maanden onderzoek gedaan naar korte ketens, nieuwe verdienmodellen voor de agrarische sector en de verbinding tussen boer en burger. Met dit manifest geven zij beleidsmakers, bedrijfsleven, boer en burger praktische handvatten om de korte keten naar het volgende niveau te brengen.

Alessandro Guglielmi, Anne Dekker, Bob Schuitema, Diederick van de Kamp, Eline Nauta, Florentine Leeters, Ghyslaine Louvet, Iris Janssens, Joris van Veen, Kester Scholten, Khai Nguyen, Laura de Grave, Lisa Broos, Marlijn Huitink, Pauline Lingg, Rozemarijn Rischen, Ryanna de Boer, Thomas Fransen, Tim Hendriks, Yoram Houtsma

Partners:

Mede mogelijk gemaakt door:

Boeren

Als boer wordt er veel van je gevraagd. De bank, de overheid, de wereldmarkt, de burens... er zijn eindeloos veel partijen die wat over je te zeggen of te vinden hebben. Ondertussen zijn de regels zo veranderlijk als het weer. Hoe organiseer je het om als boer een nieuwe koers te kiezen en meer te werken in de korte keten?

Zet een punt aan de horizon!

Een goede ondernemer heeft een doel voor ogen en een strategie om daar te komen. Wil je de keten verkorten van jouw product naar de consument? Zet een punt aan de horizon en werk daar gestaag naartoe.

1. Onderzoek wie je bent

- Wat is de identiteit van je boerenbedrijf?
- Waar sta je voor?
- Waar ben je trots op?
- Wat wil je doen en waarom?

2. Creëer een nieuw netwerk

- Ga in gesprek met mensen uit verschillende vakgebieden en de consument en doe beroep op hun kennis en wensen.

3. Experimenteer

- Waar kun je zelf de keten verkorten? Experimenteer met het openstellen van je bedrijf, online marketing, nieuwe verkoopkanalen en andere manieren om de consument te betrekken.
- Ontwikkel door wat goed werkt.

4. Werk samen

- Ga allianties aan met mensen uit je (nieuwe) netwerk. Sluit bijvoorbeeld aan bij andere korte keten initiatieven.
- Betrek experts op gebieden die je zelf niet beheerst maar wel nodig hebt

5. Houd je lange termijnplan altijd in je achterhoofd

- Reken je plannen door en weet welke investeringen nodig zijn
- Maak subdoelen en evalueer ze. Niet het gewenste resultaat? Weet wanneer je moet stoppen.

Bonustip

Jouw producten zijn pas herkenbaar als het verhaal erachter klopt en je er zelf in gelooft. Ga dus niet iets doen omdat anderen het doen, maar ontdek wat past bij jou. Leer wel van succesverhalen van andere boerenbedrijven of mensen uit je netwerk.

Burgers

Niet alleen op professioneel vlak kunnen we invloed uitoefenen, we zijn ook allemaal burger. Hoe kun je als burger invulling geven aan de voedseltransitie?

Ja! Jij hebt invloed

Neem tijd en verantwoordelijkheid voor jouw eten. Wees je ervan bewust dat je invloed hebt met je koopgedrag. Eten is namelijk meer dan alleen voeding: het brengt mensen samen, geeft plezier en is simpelweg lekker. Door te eten uit een korte keten kom je dichterbij de oorsprong van je voedsel. Je weet en beleeft waar jouw product vandaan komt en kent de mensen die het voor je produceren. Wanneer je weet hoe het eten op jouw bord tot stand is gekomen, krijg je er ook meer waardering voor. Je kunt dat doen als volgt:

Zet jezelf in het middelpunt van je eigen voedselsysteem

Je kunt keuzes maken op verschillende niveaus. Ontdek de waarde van jouw eten in de korte keten. Bouw je eigen voedselsysteem.

1. Thuis: persoonlijke ruimte

- Verbouw je eigen groente: leg een moestuin aan, koop een tomatenplant, of verbouw groente, fruit en kruiden op je balkon.

2. Boer: omgeving (straal van 10 km)

- Ken tenminste één boer zodat je in contact staat met de persoon die je groente verbouwt.
- Ga op Tour de Boer. Doe komend weekend boodschappen bij een boer in de buurt of op een regionale markt. Combineer het met een dagje uit. Hierdoor kom je op een leuke en gemakkelijk contact met het verhaal achter jouw broccoli of appel.

3. Supermarkt: Nederland

- Koop groenten uit het seizoen

Bonustip

Door klein te beginnen kun je grote impact winnen. Als iedereen kleine stappen zet, maken we samen een groot verschil. In je huis is altijd ruimte voor één plantje en in je mandje voor één lokaal product.

Manifest

Meer eten uit de korte keten!

